

Asia: Perusopetuksen 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerit; OAJ:n lausunto

Viite: Lausuntopyyntö OPH-3633-2022

Pyydettyä lausuntona ”Perusopetuksen 6. vuosiluokan kriteerit” Suomen Luokanopettajat ry lausuu seuraavaa:

Mikä on näkemyksenne kriteeriluonnosten selkeydestä?

Kriteeriluonnos on laadittu melko yhtenäisin periaatein kaikkia oppiaineita ja oppimääriä koskien ja noudattaen samoja periaatteita mitä päättöarvioinnissakin.

Kriteerien selkeys on melko hyvällä tasolla, tosin osassa kvantitatiivista käsitteistä, voi olla erilaisia käsityksiä tulkitsijalla.

Keskeisimpänä ongelmana kriteereissä on opetussuunnitelman oppiaineiden tavoitteiden runsaudesta aiheutuva kriteerien laajuus, joka vaikeuttaa huomattavasti niiden käytettävyyttä.

Ovatko osaamisen kuvausten jatkumot arvosanasta 5 arvosanaan 9 johdonmukaisia?

SLO:n näkemyksen mukaan kriteerien käytettävyyttä heikentää niiden laajuus ja lukumäärä. Oppiaineiden tavoitteita on paljon ja nämä tavoitteet sisältävät vielä runsaasti tarkempia alatavoitteita. Kriteerien lukumäärä ja laajuus heikentävät niiden käytettävyyttä opettajan arviointityössä ja siten osaltaan heikentävät arvioinnin yhdenvertaisuutta.

Yleisesti ottaen osaamisen kuvausten jatkumo on johdonmukainen, mutta arvosanojen välisissä ”portaissa” on korkeuseroja.

SLO vaatii, että oppiaineiden tavoitteiden lukumäärää karsitaan, kun perusopetuksen opetussuunnitelmaa seuraavan kerran uudistetaan.

Miten mielestänne oppiaineiden arvosanojen 5 kriteeriluonnokset kuvaavat välttäviä tietoja ja taitoja?

Tärkein uudistus tässä arvioinnin uudistamistyössä on nimenomaa vähimmäisosaamisen määrittelyt.

Kritiikkiä esitämme siitä, että eri oppiaineiden vähimmäisosaamisvaatimusten keskinäinen taso on kriteerien perusteella vaihteleva. Tästä esimerkkinä se, että osassa oppiaineita arvioitavat tiedot ja taidot oppilas hallitsee ohjautusti, kun taas toisissa ei ohjausta mainita.

Määrällinen ”oppilas osaa jonkin” arviointilause pitää sisällään hyvin vähän osaamista. Lisäksi määrällisen käsitteen ”joitakin” merkitys on epämääräinen.

Toisaalta luokanopettajien keskuudessa on arvioitu esimerkiksi taide- ja taitoaineissa arvosanan 5 kriteerien olevan jopa liiankin tiukat. Vähimmäisosaaminen tilanteessa, jossa mietitään oppiaineen hyväksytyä suoritusta, pitäisi olla melko lähellä sitä, että oppilas on osallistunut oppituntiin.

Antavatko kaikki arvosanojen kriteerit riittävän tuen oppilaan kuudennen vuosiluokan lukuvuosiarviointiin?

Opettajan näkökulmasta arviointikriteerit tuovat kaivattua tukea arvioinnin toteuttamiseen ja arvioinnin perustelemiseen huoltajille.

Laaditut kriteerit arvosanoille 7 ja 9 tulevat parantamaan arviointikriteerien erottelevuutta ja täten parantamaan arvioinnin yhdenvertaisuutta. Eri arvosanojen kriteerien välillä on myös saatu rakennettua astevaihtelua. Osassa kriteerejä astevaihtelu on sikäli jyrkkä, että osa arvosanan 9 kriteereistä on määritelty hyvin vaativiksi ja voisivat perustellusti vastata arvosanan 10 mukaista osaamista.

Perusopetuksen arvioinnin on muodostettava yhtenäinen jatkumo ja esimerkiksi vähimmäisosaamisen varmistaminen on yhtä lailla tärkeää oppimisen polun varhaisemmissa vaiheissa. SLO:n mielestä arviointikriteerit vähintäänkin arvosanoille 5 ja 8 tulisi laatia myös neljännen luokan loppuun. Tarvetta neljännen luokan kriteereille alleviivaa myös uuden OPS-arviointiluvun linjaus, jonka mukaan numeroarviointi alkaa jatkossa todistuksissa viimeistään neljännellä luokalla.

Vähimmäisosaamisen kriteerit on laadittava myös toisen luokan loppuun liittyen tärkeimpien perustaitojen oppiaineisiin eli äidinkieli ja kirjallisuuteen ja matematiikkaan.

Yleisiä kommentteja kriteeriluonnoksista.

Kriteerien käyttöönotto edellyttää tukea opettajille niiden sisäistämisessä. Hieman omituista on se, että arviointikriteerit tarvitsevat ohjaavaa tukimateriaalia opettajille. Kuitenkin arviointiperiaatteet pitäisi myös olla oppilaalle ja huoltajille ymmärrettävät. Jos opettaja ei kykene ilman tukimateriaaleja soveltamaan kriteeristöä, niin miten arviointi avautuu arvioitavalle? Tämä lienee merkinä siitä, että arviointi kokonaisuudessaan on edelleen liian moniselitteinen ja epäselvä.

On kuitenkin selvää, että tässä tilanteessa arvioinnin yhdenmukaisuus vaatii tukimateriaaleja ja lisäksi opettajien arviointiosaamisen kehittämistä.

Aineenopetuksessa oppiaineen tavoitteet ja arviointikriteerit ovat opettajakohtaisesti rajatummalla kuin luokanopetuksessa, jossa luokanopettaja vastaa useamman oppiaineen opetuksesta ja arvioinnista. On selvää, että kriteerien hallittavuus tässä laajuudessaan on erittäin haastava kokonaisuus luokanopettajalle, ja voi pahimmillaan muodostua myös merkittäväksi kuormitustekijäksi.

Suomen Luokanopettajat ry

Marko Jokinen
Puheenjohtaja

